

rale ale lui Stanislavski, Nemirovici-Danchenko, Meyerhold, Vahtangov, Tairov. Neîndoiş, realizările de seamă ale teatrului universal au avut şi asupra regizorilor noştri influenţă. Este suficient să ne gândim nu mai departe decât la Bertolt Brecht sau Peter Brook. Putem totuşi întâlni în teatrul sovietic de astăzi, spectacole naturaliste, alături de spectacole montate ultra-convenţional. Dar în corelaţia acestor două direcţii contradictorii rezidă, cred eu, stilul teatrului contemporan ca atare; personal, eu îl definesc de altfel ca un stil al naturalismului convenţional. Fiindcă în centrul atenţiei acestui teatru se află studiul amănunţit al omului luat din viaţă, dar prezentat conform normelor artei, teatrul fiind chemat să reflecte viaţa, dar nu conform legilor vieţii, ci conform celor ce guvernează teatrul. La acest stil ader şi eu, de altfel.

— *De ce v-aţi oprit, la Festivalul dramaturgiei româneşti din U.R.S.S. tocmai la piesa lui Mihail Sebastian Jocul de-a vacanţa?*

Cu L. V. Varpahovski, regizor la Teatrul „Vahtangov”, despre stil şi dramaturgie

— *Cum caracterizaţi stilurile regizorale existente azi în teatrul sovietic, care sînt preocupările dv. în găsirea unei formule personale de spectacol?*

— Teatrul sovietic contemporan se caracterizează astăzi prin dezvoltarea celor mai variate stiluri. Aproape fiecare teatru îşi conturează tot mai pregnant un profil propriu, irepetabil. «Nu se pot confunda montările unor regizori, ca de pildă: Zavadski, Liubimov, Tovstonogov, Efros, Plucek, Efremov. Deşi, după părerea mea, în ei trăieşte, sub diferite aspecte, ideile regizo-

— Cînd în anii '50 am citit în paginile revistei „Teatr” din Moscova traducerea piesei lui Mihail Sebastian *Steaua fără nume*, eu, ca şi toţi colegii mei regizori, mi-am dat seama că pe firmamentul dramaturgie apăruse un nou astru. Ne-a apărut, de asemenea, limpede că lucrarea lui Sebastian nu are filiaţii evidente cu piesele altor autori, că ea cere teatrului o atitudine deosebită. În răstimp, am studiat şi celelalte piese scrise de Sebastian; am citit şi proza şi jurnalul lui, şi am avut sentimentul că mă aflu în faţa unui teatru uimitor — pe linia lui Molière, Ostrovski şi Caragiale. E drept, mulţi specialişti găsesc în trăsăturile teatrului lui Sebastian reminiscenţe şi influenţe cehoviene; alţii îl văd înrîndindu-se cu Maeterlinck. Dar, după părerea mea, Mihail Sebastian s-a dezvoltat pe o cale personală, proprie, creînd nu numai o lume nouă a ideilor şi imaginilor, dar şi o tehnică originală. Teatrul lui nu are doar un caracter concret naţional şi istoric. Piesele lui sînt general-umane, de o puternică factură poetică şi bogate de sensuri filozofice. Tot ce e universal-uman este şi concret; pe baza materialului oferit de realitatea românească, din perioada antebelică, noi am căutat să reliefăm acele aspecte care pot emoţiona spectatorii sovietici din anii '70. S-a scris, nu demult, că, în *Jocul de-a vacanţa*, autorul înfăţişează şi tratează psihologii vane, departe de realitate. Noi, însă, am desprins din Sebastian acele probleme în măsură să emoţioneze, peste timp, spectatorii. Şi că nu m-am înşelat stă mărturie spectacolul pus de mine în 1972, pe scena Teatrului „Vahtangov”; el a trezit un interes mare, mereu viu, în rîndul spectatoriilor moscoviţi.

Irina Vrabie